

I N F O R M A C I J A
o zaključivanju Tehničkog aranžmana između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva nacionalne odbrane Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke

U svjetlu nepredvidivih bezbjednosnih izazova, Crna Gora kao odgovorna saveznica je u potpunosti posvećena realizaciji ključnih zadataka Alijanse sa krajnjim ciljem daljeg unapređenja kolektivne odbrane. Jedan od važnih segmenata u ovim nastojanjima svakako je i kontinuirano jačanje sposobnosti i spremnosti pripadnika Vojske Crne Gore kako bi bili adekvatno obučeni da, zajedno sa pripadnicima oružanih snaga ostalih saveznica, uspješno realizuju zadatke prilikom angažovanja u NATO misijama i operacijama.

Kao dio ovih napora, usmjerenih na snaženje kapaciteta za pružanje brzog i efikasnog odgovora u odnosu na prijetnje koje mogu doći iz različitih strateških pravaca, Crna Gora aktivno učestvuje u zajedničkim obukama i vježbama sa ostalim saveznicama. U tom kontekstu, predviđeno je da naši pripadnici uzmu učešće na združenoj kombinovanoj obuci sa pripadnicima Oružanih snaga Rumunije, na kojoj će se uvježbavati taktike, tehnike i procedure jedinica za specijalne operacije. Obuka će se realizovati na teritoriji obje zemlje i to u periodu februar – jun 2025. godine u Rumuniji, dok će se drugi dio obuke, u periodu jul – novembar 2025. godine, realizovati u Crnoj Gori. Tokom aktivnosti predviđenih zajedničkom obukom biće angažovano 15 pripadnika VCG. Pored toga, planirano je i učešće na vježbi „Valiant Strike 25“, takođe, sa 15 pripadnika VCG, a koja će se realizovati od 31. marta do 11. aprila 2025. godine u Rumuniji.

Angažman na navedenim aktivnostima doprinijeće unapređenju sposobnosti snaga za specijalne operacije VCG za djelovanje u različitim domenima, jačanju borbene spremnosti, komande i kontrole, kao i operativnog planiranja. Takođe, kroz zajedničko djelovanje pripadnika VCG i OS Rumunije dodatno će se ojačati saradnja, kako na operativnom, tako i na taktičkom nivou, unaprijediti interoperabilnost, odbrambene sposobnosti, koordinacija djelovanja, ali i povećati mobilnost snaga unutar NATO. Ovo je još jedan pokazatelj pune posvećenosti naše zemlje jačanju kolektivne odbrane Alijanse.

U tom cilju, potrebno je zaključiti Tehnički aranžman između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva nacionalne odbrane Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke. Tehničkim aranžmanom će se uspostaviti principi, definisati uzajamni odnosi, prava i obaveze učesnika u Tehničkom aranžmanu, a u skladu sa važećim NATO i nacionalnim pravilima i procedurama. Navedenim dokumentom definisani su neophodni administrativni, pravni, finansijski, logistički i zdravstveni, ali i svi drugi aspekti tokom angažovanja u okviru združene kombinovane obuke i vježbe „Valiant Strike 25“.

Za implemetaciju Tehničkog aranžmana neophodno je obezbijediti finansijska sredstva u iznosu od 20.302,73 eura. Ministarstvo odbrane je budžetom za 2025. godinu planiralo sredstva za ovu namjenu.

TEHNIČKI ARANŽMAN

IZMEĐU

MINISTARSTVA ODBRANE CRNE GORE

I

MINISTARSTVA NACIONALNE ODBRANE RUMUNIJE

U POGLEDU IZVOĐENJA ZDRUŽENE KOMBINOVANE

OBUKE

Ministarstvo nacionalne odbrane Rumunije i Ministarstvo odbrane Crne Gore, u daljem tekstu „Učesnici“

UZIMAJUĆI U OBZIR da ovaj Tehnički aranžman (TA) ne stvara zakonski obavezujuća prava i obaveze koja trenutno ne postoje shodno bilo kojem međunarodnom sporazumu između Učesnika,

UZIMAJUĆI U OBZIR odredbe Sjevernoatlantskog ugovora, potpisanog u Vašingtonu 4. aprila 1949. godine,

Sporazuma između strana Sjevernoatlantskog ugovora o statusu njihovih snaga (NATO SOFA), potpisanog 19. juna 1951. godine,

Sporazuma između Ministarstva nacionalne odbrane Rumunije i Ministarstva odbrane Crne Gore o saradnji u oblasti odbrane, potpisanog u Bukureštu 17. septembra 2008. godine i Podgorici 9. oktobra 2008. godine,

IMAJUĆI U VIDU potrebu za jedinstvenim procedurama koje se primjenjuju na snage Učesnika prilikom sprovođenja obuke,

U ŽELJI da se dogovore o detaljima obuke, logističkoj podršci, finansijskim i drugim odgovornostima i zahtjevima Učesnika,

POSVEĆENI jačanju veza prijateljstva i međusobnog razumijevanja između Učesnika, dogovorili su se o sljedećim odredbama:

ODJELJAK I

DEFINICIJE

BXP	Granični prelazi. Učesnici će obavijestiti jedni druge o osoblju Gostujućih jedinica, najmanje 15 dana prije dolaska, u cilju olakšavanja procedura za prelazak granice.
CS	Borbena podrška
CSS	Borbena logistička podrška
DZ	Drop zona
DA	Direktna akcija
JCET	Združena kombinovana obuka

Snage	Svo vojno osoblje i materijal, uključujući sve civilne komponente snaga za potrebe JCET-a. Termin takođe podrazumijeva i sve vazduhoplove, vozila, skladišta, opremu i municiju, zalihe, kao i sve resurse za potrebe transporta u vazdušnom prostoru, na kopnu i prilikom plovidbe, zajedno sa njihovim servisima za podršku, uključujući ugovarače u podršci snagama angažovanim za JCET i aktivnosti prilikom izvođenja vojnih treninga.
FP	Zaštita snaga
HN	Zemlja domaćin. Za potrebe ovog dokumenta, termin se odnosi na Rumuniju i Crnu Goru, gdje je primjenljivo.
HNS	Podrška zemlje domaćina. Vojna i civilna pomoć koju HN pruža za potrebe JCET-a.
MNE MoD	Ministarstvo odbrane Crne Gore
ODA	Operativni odred Alfa
PDSS	Izviđanje terena prije raspoređivanja
POE	Mjesto ulaska/izlaska sa teritorije
RF	Snage domaćina. Termin se odnosi na pripadnike i personal ROU i MNE koji učestvuju u aktivnostima obuke, kao domaćini, gdje je primjenljivo.
ROU MoND	Ministarstvo nacionalne odbrane Rumunije
SOF	Snage za specijalne operacije
SOP	Standardne operativne procedure
SOR	Izjava o zahtjevu
SR	Specijalno izviđanje
SN	Zemlja pošiljalac. Za svrhu ovog dokumenta, termin se odnosi na Rumuniju i Crnu Goru, gdje je primjenljivo.
TA	Tehnički aranžman
TE	Događaj obuke. Događaj obuke je vojna aktivnost.
TTPs	Taktike, tehnike i procedure
VU	Gostujuće jedinice. Termin se odnosi na vojni odred Zemlje pošiljaoca koji učestvuje na vježbama.
PR	Odnosi s javnošću

ODJELJAK II OBLAST I CILJ

1. Cilj ovog Tehničkog aranžmana je da obezbijedi pravilno izvođenje i podršku za združenu kombinovanu obuku (u daljem tekstu: JCET) i vježbe.
2. Ovaj TA ne nastoji da bude u koliziji sa nacionalnim propisima ili postojećim bilateralnim sporazumima između Učesnika. Učesnici će odmah izvijestiti jedni druge ukoliko dođe do kolizije.

ODJELJAK III PRIMJENLJIVOST

1. Ovaj TA je primjenljiv na podršku koja se pruža Gostujućim jedinicama od strane Snaga domaćina koje učestvuju u JCET-u i vježbama, a koje će biti realizovane tokom 2025. godine na poligonima za vojnu obuku Rumunije i Crne Gore.
2. Aneks I ovog dokumenta (Plan obuke) daje detaljne ili uopštene karakteristike obuke, datume, preporučene ciljeve obuke, probne geografske lokacije i približne nivoe snaga.
3. Osim ako nije drugačije navedeno u ovom TA, odredbe za aranžmane Zemlje domaćina opisane ovdje će se primjenjivati od ulaska početnih komponenti Gostujućih jedinica i svih pratećih jedinica. Ova podrška će se nastaviti sve do odlaska posljednje komponente tih snaga sa teritorije Rumunije i Crne Gore.
4. Ulazak/odlazak snaga Zemlje pošiljaoca sa teritorije Zemlje domaćina će se vršiti korišćenjem graničnih prelaza, na datume koji su zajednički dogovoreni tokom PDSS-a.

ODJELJAK IV PRETPOSTAVKE

1. Sredstva koja obezbijede civilni izvođači će biti predmet privatnih aranžmanima između Gostujućih jedinica i tih izvođača i neće biti uključeni u ovaj TA.

ODJELJAK V ODGOVORNOSTI

1. Zemlja domaćin je saglasna da pruži sljedeću podršku za potrebe JCET-a i vježbi:
 - a. Obezbijediti osoblju Gostujućih jedinica dozvolu za pristup objektima ROU i MNE u cilju podrške JCET;
 - b. Obezbijediti dozvolu za korišćenje odabranih objekata i rejonu dogovorenih tokom PDSS, uključujući prostor za skladištenje municije i prostorije za oružje;
 - c. Obezbijediti privremeni smještaj za osoblje Gostujućih jedinica tokom JCET aktivnosti;

- d. Obezbijediti uvezivanje sa lokalnim vlastima u oblastima gdje će se vježba održati;
- e. Pružiti pomoć u pregovorima o korišćenju imovine u privatnom vlasništvu i korišćenju imovine koja je u državnom vlasništvu, na zahtjev Zemlje pošiljaoca;
- f. Preduzimanje neophodnih radnji kako bi se olakšalo korišćenje aerodromskih objekata, BXP, puteva, rejona i infrastrukture kako bi se obezbijedio dolazak/odlazak, prihvata, privremeno postavljanje i raspoređivanje/preraspoređivanje snaga Zemlje pošiljaoca;
- g. Koordinaciju i pribavljanje svih potrebnih odobrenja za korišćenje poligona za obuku i pristup vazduhoplovima ROU i MNE Vazduhoplovstva;
- h. Koordinirati, olakšati i obezbijediti logističku, pokretnu, transportnu, medicinsku, infrastrukturnu i uslužnu podršku koja se zahtijeva u okviru granica utvrđenih ovim TA i konačnim SOR, uzimajući u obzir stvarnu dostupnost;
- i. Obezbijediti smještaj i obroke;
- j. Obezbijediti neophodan nivo zaštite snaga, preduzeti sve sigurnosne mjere i omogućiti upoznavanje sa pravilima bezbjednosti na radu;
- k. Koordinirati aktiviranje Drop zona i poligona za bojno gađanje sa nadležnim organima;
- l. Osigurati odgovarajuću koordinaciju i upravljanje frekvencijama;
- m. Osigurati pravilno planiranje i izvođenje vazdušnih operacija i drugih aktivnosti obuke.

2. Zemlja pošiljalac je saglasna da pruži sljedeću podršku za potrebe JCET-a i vježbi:

- a. Dostaviti spisak lica koja učestvuju, kao i listu opreme najmanje 15 dana prije raspoređivanja;
- b. Obezbijediti neophodnu podršku, logistiku, resurse i sertifikovane stručnjake za operacije u vazduhu za svoje osoblje koje učestvuje na vježbi, osim podrške koju pruža Zemlja domaćin;
- c. Poštovati sve propise za korišćenje elektromagnetnog spektra;
- d. Pripremiti SOR-ove najmanje 15 dana prije raspoređivanja;
- e. Pokriti sve troškove za robu i usluge koje pruža Zemlja domaćin, u skladu sa SOR-ima, osim onih koje Zemlja domaćin pruža bez naknade;
- f. Pažljivo koristiti pozajmljene predmete i objekte koje je obezbijedila Zemlja domaćin i vratiti ih u istom stanju u kojem su dobijeni na upotrebu, osim ako njihovo stanje u trenutku vraćanja nije opravdano uobičajenom upotrebom;
- g. Vršiti koordinaciju svih kretanja opasnih materijala i eksploziva sa Zemljom domaćinom. U slučaju transporta, Zemlja pošiljalac će jasno definisati i dostaviti listu opasnih materija i eksploziva. Zemlja domaćin će nadgledati opremu sa nevedene na listi, kao i njen transport;
- h. Ponašati se u skladu sa regulativama i procedurama Zemlje domaćina u vezi sa očuvanjem životne sredine, zdravlja i bezbednosti u vezi sa skladištenjem, premještanjem ili odlaganjem štetnih i/ili opasnih materijala;
- i. Poštovati sve propise za korišćenje elektromagnetnog spektra;

- j. Osoblje Zemlje pošiljaoca će biti odgovorno za transport od Zemlje pošiljaoca do Zemlje domaćina i nazad;
- k. Pokriti sve troškove medicinske zaštite (koja nije hitna) i bilo kojeg medicinskog tretmana koji nije besplatno obezbijeđen od strane Zemlje domaćina.

ODJELJAK VI OBUKA

- 1. Opšti i specifični ciljevi JCET-a i vježbi su sljedeći:
 - a. Obuka komandnih i kontrolnih struktura u procedurama operativnog planiranja NATO SOF-a;
 - b. Eksperimentisanje SOF obavještajnim konceptom i razvoj specifičnih Stalnih operativnih procedura - SOP;
 - c. Obuka elemenata borbene podrške (CS) sa kopna, iz vazduha, mora a za učesće u misijama operativnog strateškog nivoa;
 - d. Obuka Gostujućih jedinica i drugih struktura koje učestvuju u specijalnom izviđanju i direktnim aktivnostima TTPs;
 - e. Povećati interoperabilnost među strukturama Gostujućih jedinica i SOF-a;
 - f. Obučiti štabove na svim nivoima za planiranje, sprovođenje i praćenje specijalnih operacija;
 - g. Potvrditi predloženu strukturu komande i kontrole SOF-a;
 - h. Uvježbavati NATO i nacionalne procedure operativnog planiranja;
 - i. Podsticati sposobnost komandovanja i kontrole jedinica SOF, struktura borbene podrške (CS) i službi borbene servisne podrške (CSS);
 - j. Potvrditi, praktikovati i ažurirati SOP tokom procesa planiranja i izvođenja specijalnih operacija, uključujući operacije u vazduhu, kako bi se identifikovala operativna ograničenja i ograničenja koja proizilaze sa borbenog polja;
 - k. Intenzivirati saradnju i interoperabilnost između SOF i struktura za podršku sa nacionalnim odbrambenim agencijama i savezničkim strukturama SOF;
 - l. Poboljšati poznavanje engleskog jezika kao operativnog jezika.

ODJELJAK VII FINANSIJSKI ARANŽMANI

- 1. Svaki Učesnik će izmiriti sve troškove koji će nastati za potrebe podrške sopstvenih članova koji učestvuju na vježbi, u skladu sa SOR-om.
- 2. U slučaju nesreća/incidenata, svi troškovi nastali prilikom povratka materijala nazad u Zemlju pošiljaoca biće odgovornost Zemlje pošiljaoca.

ODJELJAK VIII ULAZAK/IZLAZAK I CARINSKI POSTUPCI

1. Ulazak i izlazak osoblja Zemlje pošiljaoca biće obavljeni u skladu sa odredbama člana III. NATO SOFA.
2. Oprema za potrebe Zemlje pošiljaoca biće oslobođena plaćanja dažbina ili poreza prilikom njenog ulaska/iznošenjs sa teritorije Zemlje domaćina u skladu sa odredbama člana X i člana XI NATO SOFA.

ODJELJAK IX NADLEŽNOST

1. Aranžmani koji se tiču nadležnosti vezano za osoblje Zemlje pošiljaoca biće kako je navedeno u članu VII NATO SOFA.
2. Učesnici će blisko sarađivati u pogledu vršenja svojih krivičnih i disciplinskih nadležnosti u skladu sa NATO SOFA.

ODJELJAK X UNIFORMA I ORUŽJE

1. Nošenje uniforme i oružja biće u skladu sa članom V i članom VI NATO SOFA, kako je definisano tokom izvođenja aktivnosti..

ODELJAK XI POTRAŽIVANJA

1. Potraživanja koja proizilaze iz vježbe ili su u vezi sa vježbom biće riješena u skladu sa članom VIII NATO SOFA.
2. U slučaju nesreće/incidenta koji je rezultirao štetom i/ili povredom, Zemlja pošiljalac je dužna da bez odlaganja obavijesti Snage domaćina. Zemlja pošiljalac će naknadno sarađivati u svim istragama koje mogu sprovesti nadležni organi Zemlje domaćina. Istraga nesreća će se sprovoditi u skladu sa zakonima Zemlje domaćina i važećim međunarodnim sporazumima.

ODJELJAK XII ZAŠTITA SNAGA

1. Snage domaćina će preduzeti mjere koje su neophodne za obezbjeđivanje adekvatne bezbjednosti i zaštite snaga Zemlje pošiljaoca na teritoriji Zemlje domaćina, u skladu sa NATO SOFA i nacionalnim zakonima Zemlje domaćina. Snage domaćina će obezbijediti sve neophodne zaštitne mjere.
2. Snage domaćina i Gostujuće jedinice će sarađivati i sprovoditi neophodne mjere predostrožnosti i mjere zaštite snaga.
3. Zemlja pošiljalac će koristiti objekte Zemlje domaćina u skladu sa procedurama koje su povezane sa vježbom.

ODJELJAK XIII ZAVRŠNE ODREDBE

1. Ovaj Tehnički aranžman će biti na snazi od dana zaključivanja aranžmana do 31. decembra 2025. godine i nastaviće da važi sve dok se ne riješe sva neriješena pitanja koja proizilaze iz njegove implementacije.
2. Svi sporovi u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovoga TA biće riješeni konsultacijama između Učesnika i neće biti upućeni bilo kojoj državi ili međunarodnom sudu ili trećoj strani na rješavanje.
3. Ovaj TA može biti izmijenjen uz pismenu obostranu saglasnost Učesnika. Sve izmjene treba da budu formalizovane u pisanom dokumentu i važiće od datuma poslednjeg potpisa.
4. Ovaj Tehnički aranžman je sačinjen u dva originalna primjerka na engleskom jeziku, po jedan za svakog Učesnika.

Za Ministarstvo odbrane Crne Gore

Pozicija

Čin

Ime

Potpis

Datum_____

Za Ministarstvo nacionalne odbrane
Rumunije

Pozicija

Čin

Ime

Potpis

Datum_____

Aneks 1

PLAN OBUKE
- 2025-

AKTIVNOST OBUKE 1 / 2025

DRŽAVA ORGANIZATOR	RUMUNIJA
NAZIV AKTIVNOSTI	VALIANT STRIKE
TIP AKTIVNOSTI	Međunarodna vježba
PERIOD	31. mart - 11. april 2025. godine
LOKACIJA	Târgu Mures, Buzău, Mangalia, Bacău i vojni objekti IVO Târgu Mures, Buzău, Mangalia, Bacău
UČESNICI	Do 15 pripadnika MNE Snaga za specijalne operacije
SISTEM NAORUŽANJA	Primarni sistem naoružanja - do 15 komada Sekundarni sistem naoružanja - do 15 komada
RELEVANTNI MATERIJALI I OPREMA	Organic commo equipment (oprema za komunikaciju)
UČESNICI ZEMLJE DOMAĆINA	Podaci vezano za podršku u osoblju i instruktorima će biti obezbijedjeni kroz detaljni „EXPLAN“
OSTALO	ROU Snage za specijalne operacije će obezbijediti „EXPLAN“ 45 dana prije početka.

AKTIVNOST OBUKE 2 / 2025

DRŽAVA ORGANIZATOR	CRNA GORA
NAZIV AKTIVNOSTI	JCET 25.1. MNE ROU
TIP AKTIVNOSTI	Združena kombinovana obuka
PERIOD	15. maj - 07. jun 2025. godine
LOKACIJA	Objekti za obuku u Crnoj Gori
UČESNICI	Do 15 pripadnika ROU Snaga za specijalne operacije
SISTEM NAORUŽANJA	Primarni sistem naoružanja - do 15 komada Sekundarni sistem naoružanja - do 15 komada
RELEVANTNI MATERIJALI I OPREMA	Organic commo equipment (oprema za komunikaciju)
UČESNICI ZEMLJE DOMAĆINA	Podaci vezano za podršku u osoblju i instruktorima će biti obezbijedjeni kroz detaljni „TRAINING PLAN“
OSTALO	MNE Snage za specijalne operacije će obezbijediti „TRAINING PLAN“ 45 dana prije početka.

AKTIVNOST OBUKE 3 / 2025

DRŽAVA ORGANIZATOR	CRNA GORA
NAZIV AKTIVNOSTI	JCET 25.1. MNE ROU
TIP AKTIVNOSTI	Združena kombinovana obuka
PERIOD	01. oktobar - 31. oktobar 2025. godine
LOKACIJA	Objekti za obuku u Crnoj Gori
UČESNICI	Do 15 pripadnika ROU Snaga za specijalne operacije
SISTEM NAORUŽANJA	Primarni sistem naoružanja - do 15 komada Sekundarni sistem naoružanja - do 15 komada
RELEVANTNI MATERIJALI I OPREMA	Organic commo equipment (oprema za komunikaciju)
UČESNICI ZEMLJE DOMAĆINA	Podaci vezano za podršku u osoblju i instruktorima će biti obezbijedjeni kroz detaljni „TRAINING PLAN“
OSTALO	MNE Snage za specijalne operacije će obezbijediti „TRAINING PLAN“ 45 dana prije početka.

TECHNICAL ARRANGEMENT

BETWEEN

THE MINISTRY OF DEFENCE OF MONTENEGRO

AND

THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE OF ROMANIA

CONCERNING THE CONDUCT OF THE

JOINT COMBINED EXCHANGE TRAINING

UNCLASSIFIED RELEASABLE TO ROU AND MNE

- Blank page -

The Ministry of National Defence of Romania and the Ministry of Defence of Montenegro, hereinafter referred as "**Participants**",

UNDERSTANDING that this Technical Arrangement (TA) does not create legally binding rights and obligations that do not currently exist pursuant to any international agreement between the Participants,

CONSIDERING the provisions of the of the North Atlantic Treaty, signed in Washington on 4 April 1949,

the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces (NATO SOFA), signed on 19 June 1951,

the Agreement between the Ministry of National Defence of Romania and Ministry of Defence of Montenegro regarding defense cooperation, signed in Bucharest on 17 September 2008 and Podgorica on 9 October 2008,

NOTING the desirability for uniform procedures applicable to the forces of the Participants in the conduct of the Training Events,

DESIRING to agree on the details of the Training Events, logistic support, financial and other responsibilities and requirements of the Participants,

COMMITTED to strengthening the bonds of friendship and mutual understanding between the Participants, have agreed on the following provisions:

SECTION I

DEFINITIONS

BXP	Border Crossing Points. The participants will notify each other of the personnel of Visiting Unit, at least 15 days prior to the arrival, to assist with border crossing procedures.
CS	Combat Support
CSS	Combat Service Support
DZ	Drop Zone
DA	Direct Action
JCET	Joint Combined Exchange Training
Forces	All military personnel and materiel including any civilian components of such forces for the purpose of JCETs. The term also includes all aircraft, vehicles, stores, equipment, and ammunition, supplies as well as all air, land, and sealift movement resources, together with their support services including contractors deploying with or supporting the Force for the purpose of JCETs and military training activities.
FP	Force Protection
HN	Host Nation. For the purpose of this document the term refers to Romania and Montenegro, as applicable.
HNS	Host Nation Support. The military and civil assistance rendered by the HN to JCETs.
MNE MoD	The Ministry of Defence of Montenegro
ODA	Operational Detachment Alpha
PDSS	Pre-Deployment Site Survey
POE	Point of Entrance/ Exit
RF	Receiving Force. The term covers the members and personnel of ROU and MNE participating in training events, as hosts, as applicable.
ROU MoND	Romanian Ministry of National Defence
SOF	Special Operations Forces
SOP	Standing Operational Procedures

SOR	Statement of Request
SR	Special Reconnaissance
SN	Sending Nation. For the purpose of the document the term refers to Romania or Montenegro, as applicable.
TA	Technical Arrangement
TE	Training Event. The training event is the military activity.
TTPs	Techniques, Tactics and Procedures
VU	Visiting Unit. The term refers to the military detachment of the SN participating in exercises.
PR	Public Relations

SECTION II

PURPOSE AND SCOPE

1. The purpose of this TA is to ensure the proper execution and support for the Joint Combined Exchange Training (JCET) events and Exercises.
2. This TA is not intended to conflict with any national law or existing bilateral agreements of the Participants. The participants will notify each other promptly in the event of such a conflict.

SECTION III

APPLICABILITY

1. This TA is applicable to the support provided to Visiting Units by Receiving Forces participating in JCET and Exercises that is to be conducted in 2025 in the Romania and Montenegro military training areas.
2. The Annex 1 of the document (List of Training Event) provides detailed or tentative training description, dates, recommended training objectives, tentative geographic locations, and approximate force levels.

3. Unless otherwise stated in this TA, the provisions for Host Nation arrangements described herein will apply from the entry of initial components of the Visiting Units and any supporting units. This support will continue until the last components of those forces depart from the territory of Romania and Montenegro.
4. Entry/ Departure in/ from Host Nation territory of Sending Nation forces will be conducted using border crossing points, on dates commonly agreed during PDSS.

SECTION IV ASSUMPTIONS

1. Those elements provided by civilian contractors will be reflected in separate private arrangements between Visiting Units and those contractors and will not be included in this TA.

SECTION V RESPONSIBILITIES

1. The Host Nation agrees to provide the following support of the JCET and Exercises:
 - a. Permit access of Visiting Units' personnel into ROU and MNE base facilities in support of JCET objectives;
 - b. Permit the use of selected facilities and areas agreed upon during PDSS, including Ammunition Holding Area and Arms Rooms;
 - c. Provide billeting for Visiting Unit personnel during the JCET events;
 - d. Provide liaison with the local authorities in the areas where the Exercise will take place;
 - e. Assist in negotiations concerning the use of private owned property and the use of property within governmental use, on request of the Sending Nation;
 - f. Undertake the necessary actions to facilitate the use of airport facilities, BXP, roads, areas and infrastructure in order to ensure entry/departure, reception, temporary staging and deployment/ redeployment of the SN's forces;

- g. Coordinate and obtain all the necessary approvals for the usage of training ranges and access into ROU and MNE Air Force aircrafts;
- h. Coordinate, facilitate and provide logistical, movement, transportation, medical, infrastructure and service support requested within limits established by this TA and the final SOR, taking into account actual availability;
- i. Provide accommodation and meals;
- j. Provide the necessary level of Force Protection and take all measure to assure and to be know the rules of safety and security in work;
- k. Coordinate the activation of Drop Zones (DZ) and Live Firing Ranges with the responsible authorities;
- l. Insure proper coordination and frequency management;
- m. Insure proper planning and execution of airborne operations and other training activities.

2. Sending Nation agree to provide the following in support of JCET and Exercises:

- a. Provide the list of participating personnel and equipment at least 15 days prior to deployment;
- b. Provide the necessary support, logistics, resources and certified specialist for airborne operations for their respective Visiting Units participating personnel at the Exercise, other than the support provided by the Host Nation;
- c. Comply with all regulation for the usage of electromagnetic spectrum;
- d. Cover SORs at least 15 days prior to deployment;
- e. Cover all the expenses for the goods and services provided by Host Nation, according with the SORs except for those provided by the Host Nation at no cost;
- f. Use items on loan and facilities provided by the Host Nation with care and return them in the same condition in which they received, unless their condition at the time of return is justified by normal usage;
- g. Coordinate all movements of hazardous materials and explosives with the Host Nation. In case of its transport, the Sending Nation will clearly define and submit the list of hazardous materials and explosives. The Host Nation will supervise the equipment on the list as well as its transport;

- h. Comply with Host Nation's environmental, health and safety regulations and procedures provided by the Host Nation concerning the storage, movement or disposal of hazardous and/or dangerous materials;
- i. Comply with all regulation for the usage of electromagnetic spectrum;
- j. SN personnel will be responsible for transportation from Sending Nation to Host Nation and back;
- k. Cover all the expenses for medical treatment (non-emergency) and any medical treatment not provided free of charge by the Host Nation.

SECTION VI TRAINING

1. The general and specific objectives of JCETs and Exercises are, as follows:
 - a. Training of the command and control structures in NATO SOF operational planning procedures;
 - b. Experimentation of the SOF-Intelligence concepts and development of specific Standing Operational Procedures - SOP;
 - c. Training of the Combat Support (CS) elements from Land, Air, Naval elements to participate on operational-strategic level missions;
 - d. Training the participating VUs and other structures in Special Reconnaissance and Direct Action TTPs;
 - e. Increase interoperability among the participating VUs and SOF structures;
 - f. Train staff at all levels to plan, conduct and monitor special operations;
 - g. Validate proposed SOF command and control structure;
 - h. Practice NATO and national operational planning procedures;
 - i. Foster command and control capability for the SOF units, Combat Support (CS) and Combat Service Support (CSS) structures;
 - j. Validate, practice and update SOPs during special operations planning and execution process, including airborne operation, in order to identify operational constraints and limitations arising from the battle space;

- k. Increase cooperation and interoperability among SOF and support structures with National Defense Agencies, and Allied SOF structures;
- l. Improve English language as operating language.

SECTION VII FINANCIAL ARRANGEMENTS

- 1. Each Participant will cover all the expenses that will occur for the support of own members participating at the Exercise, according with the SOR;
- 2. In case of accidents/ incidents, all the expenses arisen by the repatriation of the material remains back to the Sending Nation will be the responsibility of the Sending Nation.

SECTION VIII ENTRY/ EXIT AND CUSTOMS PROCEDURES

- 1. Entry and exit of Sending Nation personnel will be done in accordance with the provisions of Article III of NATO SOFA;
- 2. Sending Nation equipment will be exempt from duties or taxes concerning their entry into or exit from the territory of Host Nation in accordance with the provisions of Article X and Article XI of NATO SOFA.

SECTION IX JURISDICTION

- 1. Arrangements for jurisdiction which apply to Sending Nation personnel will be as laid down in Article VII of NATO SOFA.
- 2. The Participants will cooperate closely with each other with respect to the exercise of their respective criminal and disciplinary jurisdictions in accordance with NATO SOFA.

SECTION X
UNIFORM AND WEAPONS

1. Wearing of uniform and carrying of arms will be as laid down in Article V and Article VI of NATO SOFA, as established for the conduct of the activities.

SECTION XI
CLAIMS

1. Claims arising out of, or in connection with, the Exercise will be settled in accordance with Article VIII of NATO SOFA;
2. In the case of an accident/ incident resulting in damage and/ or injury, Sending Nation is to inform Receiving Force with no delay. The Sending Nation will subsequently co-operate with any enquiries as may be conducted by the appropriate authorities of Host Nation. Investigation of accidents will be carried out according to laws of Host Nation and applicable international agreements.

SECTION XII
FORCE PROTECTION

1. The Receiving Force will take measures as are necessary to ensure the adequate security and protection of SF within the territory of Host Nation in accordance with NATO SOFA and national laws of Host Nation. Receiving Force will provide security.
2. The Receiving Force and Visiting Units will collaborate and implement necessary force protection precautions and measures.
3. The Sending Nation will use the facilities of the Host Nation according the procedures associated with the Exercise.

SECTION XIII
FINAL PROVISIONS

1. This Technical Arrangement comes into effects on the day of the last signature untile the 31st of December 2025 and will continue to produce effects until all unresolved matters derived from its implementation will be concluded.
2. Any disputes regarding the interpretation or implementation of this TA will be resolved by consultation between the Participants and will not be referred to the any nation or international tribunal or third party for settlement.
3. This TA may be modified by the written mutual consent of the Participants. All modifications should be formalized in a written document and commence upon the date of the last signature.
4. The Technical Arrangement is agreed upon in two original copies, both in English Language, both copies being equally valid.

UNCLASSIFIED RELEASABLE TO ROU AND MNE

For the Ministry of Defence of Montenegro

**For the Ministry of National Defence
of Romania**

Title

Rank

Name

Signature

Date _____

Title

Rank

Name

Signature

Date _____

TRAINING PLAN**- 2025-****TRAINING EVENT 1 / 2025**

ORGANIZING COUNTRY	ROMANIA
EVENT NAME	VALIANT STRIKE
EVENT TYPE	Multinational exercise
PERIOD	31 march – 11 April 2025
LOCATION	Târgu Mureş/Buzău/Mangalia/Bacău and military facilities IVO Târgu Mureş/Buzău/Mangalia/Bacău.
PARTICIPANTS	Up to 15 MNE SOF members
WEAPON SYSTEMS	Primary weapon systems – up to 15 pcs Secondary weapon systems – up to 15 pcs
RELEVANT MATERIALS AND EQUIPMENTS	Organic commo equipment
HOST NATION PARTICIPANTS	Details about the personnel support and instructors will be provided via the detailed "EXPLAN".
OTHER REMARKS	ROU SOF will provide the "EXPLAN" 45 day prior to the execution.

TRAINING EVENT 2 / 2025

ORGANIZING COUNTRY	MONTENEGRO
EVENT NAME	JCET 25.1 MNE ROU
EVENT TYPE	Joint combined exchange training
PERIOD	15 May – 07 June 2025
LOCATION	Training facilities in Montenegro
PARTICIPANTS	Up to 15 ROU SOF members
WEAPON SYSTEMS	Primary weapon systems – up to 15 pcs Secondary weapon systems – up to 15 pcs
RELEVANT MATERIALS AND EQUIPMENTS	Organic commo equipment
HOST NATION PARTICIPANTS	Details about the personnel support and instructors will be provided via the detailed "TRAINING PLAN".
OTHER REMARKS	MNE SOF will provide the "TRAINING PLAN" 45 day prior to the execution.

TRAINING EVENT 3 / 2025

ORGANIZING COUNTRY	MONTENEGRO
EVENT NAME	JCET 25.1 MNE ROU
EVENT TYPE	Joint combined exchange training
PERIOD	01 October – 31 October 2025
LOCATION	Training facilities in Montenegro
PARTICIPANTS	Up to 15 ROU SOF members
WEAPON SYSTEMS	Primary weapon systems – up to 15 pcs Secondary weapon systems – up to 15 pcs
RELEVANT MATERIALS AND EQUIPMENTS	Organic commo equipment
HOST NATION PARTICIPANTS	Details about the personnel support and instructors will be provided via the detailed "TRAINING PLAN".
OTHER REMARKS	MNE SOF will provide the "TRAINING PLAN" 45 day prior to the execution.